

PRIPOVEDI SOCIALNIH STARŠEV IN OTROK

ANDREJEVA SOCIALNA MAMA

Za posvojitev sva se odločila, ker nisva mogla imeti bioloških otrok. Doživljala sem hude stiske, saj sem štirikrat splavila. Glede procesa posvojitve sva se seznanila na matičnem centru za socialno delo. Socialna delavka naju je nato napotila na društvo Deteljica, kamor sva hodila tri leta. Veliko sva se tudi sama izobraževala z prebiranjem strokovne literature. Priprava na posvojitev je sprva potekala tako, da sva morala prebroditi stisko zaradi neplodnosti. To moraš najprej predelati, razčistiti pri sebi, šele nato te pripravljajo na otroka. Priprava je zelo pomembna, da očistiš sebe. Ne moreš imeti otroka, če si obremenjen z lastnimi frustracijami. Postaviti se moraš v položaj, da mogoče sploh ne boš imel otrok, ne bioloških ne posvojenih. Prav jaz sem imela velike probleme. Mati mi je v mladosti neprestano govorila: Daj, da ne boš zanosila! Morda tudi zaradi tega, ker mi je to ubijala v glavo, danes ne morem imeti lastnih otrok. Samo na Deteljici sem se pojavila pa sem jokala kot dež. Že to, da sprejmeš besedo jalov, je veliko. Ta beseda ima negativen prizvok, je grda ter kruta in moraš si priznati, da je to doletelo tebe. V procesu lastnih težav si poln frustracij, če bi takrat dobila otroka, bi bila katastrofa. Po končanem programu na Deteljici naju ni nič posebej skrbelo, saj so nas pripravljali tudi na to, kaj vse se lahko zgodi. Bila sva dobro pripravljena. Udeleževala sva se tudi svečanih posvojitvev, tako da nama je bil ta protokol malo poznan. Iz tega vidika sva imela kar nekaj izkušenj.

V procesu posvojitve med drugimi dokazili, ki jih moraš nujno priložiti, lahko izraziš tudi

željo glede otrok. Midva nisva imela nobenih posebnih želja, le to da bo otrok zdrav. Res pa je, da sem si od nekdaj želela imeti punčko, zato sva to tudi izpostavila. Drugih zahtev nisva imela. No, na koncu sva posvojila fantka. Pri najini odločitvi so naju vsi zelo podpirali. Prijatelji so bili z najino odločitvijo seznanjeni že takrat, ko sva začela hoditi na priprave. Vedeli so tudi za moje težave, saj sem bila že štirikrat noseča. Čutili so mojo stisko in seveda so naju spodbujali, saj so videli, kako trpim.

Nekega čisto običajnega dne je med kosilom zazvonil telefon. Viktorija Bevc naju je klicala, da imajo fantka za posvojitev. Dala nama je deset minut, da se odločiva. Bil je tako čuden, napet trenutek, da se ga ne da opisat. Malo sva se pomirila in razmislila. Odločila sva se, da ga vzameva, niti nisva razmišljala, kakšen je. Naslednji dan sva šla po Andreja, ki je bil nameščen pri družini, kjer je posvojen njegov brat. To je bil poseben trenutek. Ko sva se z Andrejem zagledala, je stegnil rokice, jaz sem ga vzela v naročje in sva se objela. Prijel me je tako, kot da sem neka rešitev. Ne moreš verjet. Potem pa smo šli v trgovino po igrače in ostale stvari. Nekaj oblekic mi je dala mamica od Andrejevega brata. Mene je stisnil, moža pa se je bal. Ta strah je imel zaradi očeta.

Posvojila sva fantka, starega dve leti. Nikoli si nisem predstavljala, da bo tako, kot je bilo, ko sva ga posvojila. Ne moreš si predstavljat, kako to izgleda, še posebno če dobiš takšnega otroka, kot sva ga midva. Psihično in fizično je bil v slabem stanju, ker je doživljal težke stvari. Tri leta je bilo hudo, maksimalno smo se borili. Res nisem vedela, da bo tako hudo. V posvojitev je šel zaradi slabih razmer v družini. Njegova biološka starša sta bila zunajzakonska partnerja. Oče je prestajal tudi zaporno kazen, mati ni imela slovenskega državljanstva, bila je neizkušena, naivna. Po prestani zaporni kazni je oče posegal po alkoholu in je bil vse bolj nasilen. Imela sta še dva otroka, ki sta šla v posvojitev pred Andrejem. Posledice so bile zares hude. Tudi če slišiš kaj takega, težko verjameš. Bil je grozno. Pri dveh letih ni znal popolnoma nič govoriti, še vedno je imel plenice, bal se je teme, vode. Ko smo ga dali

spat, je kar trepetal. Med kopanjem je norel. Vode se je zelo bal, posebno, če je bila topla. Slišala sem, da so ga po glavi polili z vročim mlekom. Socialna delavka nama je tudi povedala, da ga je mama na centru za socialno delo hotela vreči po stopnicah, tako da so ji komaj preprečili. Bila je že popolnoma na koncu od vsega tega trpinčenja, ki se je dogajalo doma. Doživljala je hude stiske. Po tem dogodku se je umaknila in nihče je ni slišal, ne videl šest let. Na začetku nama je bilo težko. Bil je cel kup vprašanj in bila sva zmedena. Nisem vedela, kaj storiti, da ne bo tako prestrašen. Pri tem so nama ogromno pomagali starši Andrejevega brata in sestre. Vsi trije otroci so šli v posvojitve, seveda na različne konce, vendar imamo stike, se dobivamo. Če koga zanima, kdo smo, povemo, da sta to brata in sestra, mi pa njihovi starši. Med njimi se vidi povezava, radi so skupaj, vendar ni nobenih težav, ko se razidemo.

Veliko smo bili v kontaktu in smo se pogovarjali o težavah ter si izmenjavali izkušnje.

Moram pa poudariti, da so bile socialne delavke na centru enkratne ženske. Povedale so nam vse, kar so vedele, in naredile so vse, kar so mogle. V procesu nisva imela nobenih težav, vse je šlo brez zapletov. Zadovoljna sva z vsemi strokovnjaki, s katerimi sva bila v stiku.

Biološke starše smo želeli spoznati pa nam ni uspelo. Očeta smo šli obiskat v bolnišnico, vendar je bil že odpuščen in kmalu za tem je umrl. Hranimo pa veliko njegovih pisem, ki jih je pošiljal Andreju vsako leto. Vedno se je podpisal z imenom, nikoli ni napisal: »oče«. Tudi sam je najbrž vedel, da je tako bolje za vse. Mama se je ponovno poročila in v zadnjem času se je začela zanimati za otroke. Vendar to naju ne skrbi. Andrej je od prvega dneva naš, uradno in v naših srcih naš. Če pa bi želela stike, pa ni problema, midva sva za to, saj jo želiva spoznati. Oba starša sva si želela spoznati, vendar se ni izšlo. Tudi jaz bi želela spoznati mamo, ki me je rodila, in če bi Andrej izrazil to željo, bi mu vsekakor omogočila.

Posebnost pri tem, da nisva biološka starša, je v tem, da sva zanj najbrž naredila več, kot bi dala biološkemu otroku. Nama je socialno

starševstvo enakovredno biološkemu. Okolica pa te ima za posebnega. Ljudje nas bolj opazujejo, bolj smo pod lupo. Na vseh koncih te ustavljajo in sprašujejo, posebno se je to dogajalo na začetku, ko sva ga dobila. Vendar mi živimo kot običajna družina, ne počutiva se tuje. Seveda se pojavljajo težave, posebno ker noče delati za šolo. Zadnjič je rekel, da bo kar šel od naju, zaradi tega ker se je moral učiti. Odprla sem mu vrata, on pa je šel v jok. Prizadela ga je, ker sem rekla, da lahko gre. To sem naredila zato, ker ne želim, da naju izsiljuje. Zavedam se, da bo v puberteti hudo, že sedaj vidim, da ne bo enostavno. Sigurno so otroci, ki doživljajo travme, bolj posebni. Andrej je nemiren, hiperaktiven otrok. Prav zaradi tega je včasih še bolj naporno. Vendar je lepo, da ga imava. Ne predstavljam si, da ga ne bi imela.

LENINA SOCIALNA MAMA

Zaradi težav s zanositvijo sva se vseeno odločila, da bova imela otroka. Vedela sva, da posvojitve obstajajo. Kupila sem si knjigo od Ele Zupančič, da sem se že vnaprej malo seznanila z to tematiko, in ta knjiga mi je bila v veliko pomoč. Midva sva posvajala otroka še v času Jugoslavije, zato je bil tudi postopek drugačen. Pri nama je šlo za takojšnjo posvojitve, medtem ko imajo tisti, ki posvojijo otroka v Sloveniji, poskusno dobo enega leta, preden se postopek zaključí.

Bilo nama je vseeno, od kje bova otroka dobila. Kot željo sva navedla le to, da bi bil otrok star največ šest mesecev. Za naju je bilo lažje, saj sva bila tudi midva mlada (30 let). Mislim, da so nama prav zaradi tega dodelili dojenčka. Proces je potekal tako, da sva se prijavila na matičnem centru. Opravili so obisk na domu in ocenili pogoje. Nato so dali vlogo na Deteljico. Imeli smo pogovore s psihologom in skupinska srečanja, kjer so nas pripravljali na posvojitve. To je bilo v tem smislu, da so nam dajali napotke glede tega, kako otroka sprejeti, pripravljali so nas na to, da je otroku potrebno čim prej povedati resnico, in podobno. Izpostavili so primer posvojenke, ki je za

resnico izvedela na dan svoje poroke. Doživela je takšen šok, da tudi poroke ni bilo. Takšne stvari ti predstavijo.

To pripravljalno obdobje nama je zelo pomagalo. Vsakemu poudarim, da moraš imeti razčiščen zakonski odnos in razčiščene pojme o posvojitvi. Če tega ni, je bolje, da otroka ne posvojiš. Otroka moraš imeti brezpogojno rad. Ko je bila posvojitev že sklenjena, je socialna delavka še enkrat prišla na obisk in pri tem je poudarila, da naj tega ne jemljemo kot kontrole, pač pa kot obisk na domu. Osebnost se mi zdi, da je prav, da se ti obiski izvajajo, saj imajo v nekaterih družinah težave in je prav, da socialna preveri razmere.

Bilo je pet parov, ki smo hodili skupaj na priprave. Bil je še en par, ki je že pred nami dal vlogo. Tam ti tudi povejo približen vrstni red. No, s to gospo sva si izmenjali telefonske, z namenom, da me obvesti, ko bodo dobili otroka. To naj bi pomenilo, da sva midva kmalu za njimi. Vendar potem se je izkazalo, da sva midva prej dobila otroka. Še danes ne vem, zakaj. Bila sem v službi pa me je klicala Viktorija in rekla: »Punčko imamo.« Bilo je tako noro. Mislija sem, da me bo konec. Viktoriji sem samo rekla: »Kako, saj nismo še na vrsti?« Pa je odgovorila: »Ta punčka je kot nalašč za vas, pa še rojstni dan boste imeli.« To so bile njene besede.

V našem primeru se je postopek izvedel brez zapletov. Bilo vse tako spontano. Midva sva čakala 11 mesecev. Marsikdo ni mogel verjeti, da je to tako potekalo. Bilo je skoraj tako, kot da bi rodila in prišla iz porodnišnice. Stara je bila tri dni, ko so naju poklicali. Ni bilo nobene ovire, razen to, da je bilo potrebno vse na hitro urediti. Hvalabogu so mi tudi v službi stali ob strani, tako da me drugi dan ni bilo več. Midva sva morala vse v enem dnevu pripraviti, ker nisva imela ničesar za otroka. S seboj sva morala vzeti hrano. V hotelu so nam tudi stali ob strani. Potrebno je bilo segreti hrano. Ko sva Leno dobila, je sestra v porodnišnici vse zmetala iz potovalke in ni mogla verjeti, kaj vse bo ta punčka sedaj imela. Tam so bili čisto drugačni pogoji. To je bil čisto drugi svet. Osebe v Titovi Mitrovici in tudi v Prištini je

bilo zelo uslužno. Socialni delavec, ki je delal na našem primeru, je bil zelo prijazen. Rekel je tudi, da naj ne obsojamo matere, ker si Slovenci ne moremo predstavljati, v kakšnih razmerah živijo. Dodal je še, da bi bila Lena zavržena, ker je ženskega spola, saj njihova kultura povečuje le moške.

Imeli pa smo težavo, ker avion naslednji dan ni vozil, ker je bil pokvarjen. Potem so nam predlagali, da letimo iz Skopja, 100 km stran. Nato so nam uredili prevoz do Skopja. Ta človek, ki nas je vozil, ni vedel nič, komaj smo našli letališče. Pristali smo v Beogradu in nato smo leteli do Brnika. Lena je spala vso pot. Bila je tako pridna. Ta izkušnja je bila zanimiva, vendar pa je bila ta pot tudi zelo naporna. Teh občutkov se ne da opisati.

Lahko rečem še to, da, če bi takrat, ko sva bila v porodnišnici v Prištini, bila Lena brez rokice ali kaj podobnega, bi jo vseeno vzela. Moja je bila oz. najina. Ne bi mogla reči, da je ne bom vzela. Nekje je nekaj bilo, da nas je dalo skupaj. Ko je Jugoslavija razpadala, je po televiziji prikazovalo razmere v Titovi Mitrovici, jaz sem šla po Leno in ji povedala, da prikazujejo mesto, v katerem je bila rojena. Nekaj časa gleda, nato pa reče: »Mami, ampak bog je pa res dober, da nas je skupaj dal.« Točno tako je rekla, pri petih letih.

Res nismo imeli nikakršnih težav, tudi sama je posvojitev dobro sprejela. Lena je s tem rasla, vedela je že pri dveh letih. Potem sem ji pa z leti več pripovedovala. Tudi ona ima vse to razčiščeno. Otroku moraš povedati resnico, sigurno je bolj prav, da otrok s tem že zraste. Lahko se kasneje v šoli nehote pride do kakšnih nesporazumov. Mi smo imeli samo en tak primer, ko je naši Leni sošolka rekla, da jaz nisem njena mamica. Seveda je jokala, ko je prišla domov. Nato sva se pogovorili, čeprav je že vedela, da je posvojena. Sama nisem vedela, kaj naj naredim; bila sem v dilemi. Naslednji dan je prišla iz šole vsa nasmejana. Saj se ji je potem ta deklica opravičila, najbrž je vedela, da jo je prizadela. To je bilo v tretjem razredu. To je edini takšen primer iz okolja, ki nas je prizadel. Drugače pa so bili vsi zelo veseli za nas.

TINA

Posvojili so me, ko mi je bilo šest let. Niti nisem vedela, kaj točno pomeni posvojitev. Vedela pa sem, da grem živeti k nekemu drugemu in da mi bo lepo, da bom imela vse in tako naprej. Jaz nikoli ne bi dala v posvojitev otroka, starejšega od štirih let. Na nek način je bilo hudo. Novi ljudje, novo okolje in še v šolo sem takoj morala iti. Bilo je stresno.

Tako živo se spomnim dneva, ko sem prišla sem gor. Oče in socialna delavka sta me prišla iskat. Ela mi je prinesla ogromnega plišastega psa in punčko. To je bilo zame nekaj čisto novega. Po dvaintridesetih letih imam tega psa še vedno shranjenega za spomin. Punčko pa sem nekaj časa imela, nato pa sem jo čisto polomila. Ni mi bila všeč. Ko sem zagledala posvojiteljico, sem se zelo bala. Nje sem se bala. Imela je črne dolge lase, čutila sem strah. Posvojitve nikoli nista omenjala, ne prej ne danes. Nikoli nismo govorili o tem. Bila sem stara okrog 12 let in spomnim se, da so vsi šepetali, da sem posvojena. Imela sem vsega dovolj in ko sem bila nekega dne sama doma, sem poiskala papirje. Takrat sem izvedela, zakaj so nas odvezeli. Razlog je bil alkohol. Tisto leto smo šle vse od doma. Polsestra je šla k svoji stari mami, sestre v rejo, jaz v posvojitev. Moram pa reči, da se biološke družine ne spomnim prav veliko. Vem, da sem imela dve pravi sestri in eno polsestro. To je bilo do mojega šestega leta, potem pa, ko sem bila jaz že posvojena, je biološka mama imela še dva otroka. S štirimi leti sem šla od doma, k neki ženski prehodno. To ni bilo rejništvo, potem sem šla v posvojitev. Z sestrama imam občasne stike, vendar jih je čedalje manj. V letih, ko je vsaka živela drugje, smo zgubile vez, ki jo imajo bratje in sestre, zato tudi nimamo te povezave.

Pri tridesetih sem zopet videla biološko mamo. Meni osebno ta ženska ne pomeni nič. Čisto nič. Rekla mi je, jaz sem tvoja mama. Jaz pa sem ji rekla: »Vi meni ne pomenite čisto nič. Pomenite mi le toliko kot vsak človek, ne pa kot mama.« Malo čudno je odreagirala. Potem sem ji rekla, da po tolikih letih ne more od mene pričakovat, da ji

bom rekla mama. A ni tako? Mama je tista, ki skrbi za otroka. Jaz sem se sprijaznila, da je nekdo drug skrbel zame, in zame je mama ta, katera me je posvojila. Biološka mama mi nikoli ne bo nič pomenila. Ta dogodek, ko sem jo videla, se je zgodil čisto naključno. Šla sem k sestri na obisk in je predlagala, da greva še do druge sestre. Ko sva prišle k njej, je ni bilo doma. Za mizo je sedela ženska in je rekla, naj počakava. Sestra meni ni nič povedala, da je to mama. Potem pa ta ženska reče: »A si ti Tina?« Jaz povem, da sem. In ona mi reče, da je moja mama. No, potem pa sem ji jaz rekla, da ona ni moja mama, če ji je to prav ali ne. Tisti čas pa pride še druga sestra in mi reče: »No, to je pa naša mama.« Jaz sem pa rekla: »Stokrat mama gor, mama dol. To je lahko tvoja mama, moja ni.« Rekla sem ji še to, da njej ni bilo treba iti za vedno od hiše, jaz pa sem morala iti. Ona je še imela stike z njo, jaz ne. Če prej nisem bila dobra, zakaj bi bila sedaj?! Hvala lepa za tako mamo. Čeprav je lahko grdo iz moje strani, ker tako mislim. Ne vem. Ne bom rekla, da je to lepo. Ampak taka je bila moja reakcija po 25 letih, ko sem videla mamo. Jaz mislim, da v taki situaciji nimaš kaj drugega pričakovat. Samo še enkrat bom šla do nje in jo vprašala, zakaj, zakaj je edino mene dala v posvojitev. Zakaj edino jaz, ostale sestre pa ne. One so se lahko vrnile nazaj k njej, jaz pa ne. Samo to bom še raziskala in potem bom zaključila s tem. To pa mi ne gre.

Kar zadeva posvojitev, se v določenih trenutkih čuti. Ravno v trenutkih, ko jih imajo družine, če so že od majhnega skupaj, ko navežeš bolj prijateljske vezi. Jaz včasih čutim, da nisem od tu. Pa tudi marsikatero stvar ne govorim staršem, ker vem, da nisem njihova. Tudi po karakterju se pozna. Če bi bila že od majhnega pri njih, bi mogoče bilo drugače. Nisem jaz od tu doma, nisem tu rojena. Saj imam vse, kar rabim, ampak ni pa to tisto, kar bi moralo biti. Še vedno čutim, da nisem od tu doma. Tudi po karakterju se pozna. Jaz sem čisto drugačna od posvojiteljev, pozno sem šla v posvojitev in sem imela že izoblikovano osebnost.

KATJA

Člani družine smo mama, oče in brat, ki je tudi posvojen. Vsi živimo skupaj. Od začetka so naju z bratom vzgajali zelo strogo. Najina starša sta starejša, saj sta se za posvojitev odločila razmeroma pozno – pri šestintridesetih, štiridesetih. To pomeni, da je tudi njuna vzgoja, ki sta jo prinesla seboj, drugačna. Da izpostavim primer, ki je v današnjem času zelo redek. Midva še vedno vikava starše, saj sta tudi onadva vikala svoje starše. Mami je sicer rekla, da naj jo tikam, ampak jaz ne morem, tako sem navajena, vzgojena. Jaz še vedno vikam oba, brat pa mamu tika, očeta vika. Jaz ne vem, ali se to odraža na dejanskem spoštovanju ali ne; tu mislim tako na splošno, ne za našo družino.

Vedno sva bila bolj opažena od ostalih otrok, kar pomeni, da sva se morala tudi lepše obnašati, in seveda sva tudi se. V osnovni šoli sva bila precej izločena. Brata so v prvem razredu vrstniki maltretirali, obmetavali so ga z blatom in podobno. Imeli so naju za drugačne. Ker sva prihajala iz Jugoslavije, so nama vcepljali občutek manjvrednosti. Kasneje se je to spremenilo. V srednji šoli nisva imela težav z nesprejemanjem zaradi narodnosti.

Kar se tiče vzgoje in manir, lahko rečem, da je staršem uspelo. Do pubertete ni bilo nič posebnega, potem pa, ko smo začeli hodit ven, sta naju z bratom držala zelo na kratko. Seveda, ko sva šla ven, sva izkoristila situacijo na polno, hotela sva se imeti fino. Ni pa bilo nič pretresljivega; brez kakšnih večjih zlorab alkohola, drog pa takrat sploh nismo poznali. Oče je bil zelo strog, mama pa kot mama, bolj zaščitniška in razumevajoča. Mogoče lahko omenim še glede brata, ki ima še vedno občutek, da so me starši imeli raje, ker sem mlajša. Ampak sedaj mislim, da on vidi, ko ima hčerko, da je normalno, da dojenček potrebuje več pozornosti. On je prišel prej k hiši, star je bil tri leta, jaz pa sem prišla kasneje, imela sem par mesecev. Mislim, da to malo tiho ljubosumje izvira od takrat. Bom rekla, da se na najinem odnosu to niti ni tako poznalo, bolj se je to poznalo na njihovem odnosu sin–oče in sin–mama. Drugače pa res ni bilo nič kaj

neobičajnega. Pojavljale so se težave in konflikti kot v vsaki družini.

Trenutka, ko nama je oče povedal, da sva posvojena, se zelo spomnim. Okoliščin, prostora, luči. Mami ni bilo, nekaj je zunaj delala. Očitno se je očetu zdel primeren trenutek in je naju z bratom poklical v dnevno sobo. Jaz sem bila stara tri leta, brat pa šest. Midva sva se usedla očetu na kolena in nama je povedal, da naju je rodila druga mamica in da sta ona dva prišla po naju in da nas imata isto rada. Besed se dobesedno ne spomnim. To je bil moj prvi spomin, ki se ga zares spomnim iz otroštva. Spomnim se, kako je gorela luč. Tistega groznega, grdega, starega lustra. Ni me to nekaj ganilo. To pač sprejmeš že od majhnega. Kasneje je bilo to meni že samoumevno. Malo drugače je bilo v puberteti. V srednji šoli smo bili mešana družba in smo se družili tudi z ljudmi iz Balkana. Midva prihajava iz Črne gore. Takrat sem se začela spraševati, kako bi mi bilo živeti v tistem okolju. No, postala sem bolj tolerantna do ljudi iz bivše Jugoslavije in me ta nestrpnost družbe zelo moti.

Ko sva bila že starejša, sta nama povedala tudi o bioloških starših. Spoznali so se, ko so podpisovali papirje. Tudi od brata mamu sta spoznala. Rekla sta mi, da je bratova biološka mama prišla in čisto hladnokrvno podpisala papirje. Ampak mojemu bratu nista povedala za to. Moja biološka mama pa je bila čisto na koncu. Socialne delavke so ji rekle, da ima še možnost, da si premisli, pa je rekla, da bi si, če bi si lahko. Starša sta mi tudi povedala, da sem mami zelo podobna.

Razmere, zaradi katerih sva šla v posvojitev, sta nama predstavila realno, na dovolj lep način. Moja mama je bila mlada, ne vem, če je bila polnoletna, mislim, da ne. Hodila je še v gimnazijo. Biološka mama je zanosila z fantom, ki jo je kasneje pustil, ko mu je povedala, da je noseča. Očitno je doma pozno povedala, da se je odločila otroka obdržati. Bili so ugledna družina in fant je bil po mojem druge narodnosti oz. druge vere. V glavnem, dali so jo stran od družine, da jo ne bi videvali s trebuhom. Dali so jo nekam v hribe, past ovce, da se to ne bi tako vedelo. Njen oče, se pravi,

moj biološki ded je poznal socialno delavko, da so potem to uredili, da je šla rodit in da se je v roku enega meseca izvedla posvojitve. Veš, jaz to razumem. To pa je bila taka situacija, da mislim, da je bila odločitev prava. Bratova situacija pa je bila čisto drugačna in mogoče tudi zaradi tega posvojitve tako ne sprejema. Bilo je tako, da je bil on drugi otrok. Prvega pa je mati obdržala kot samohranilka. Imela pa je težave z alkoholom. Meni sta starša dala te zapisnike o posvojitvi in v bratovem je pisalo, da mati ni sposobna imeti otroka, da si ga ne more privoščiti in tako, bolj v negativnem smislu. To brata boli. On ne govori o posvojitvah. Tudi z menoj ne, pa ko bi lahko, saj bi ga razumela. Ampak sploh noče nič slišat.

Bioloških staršev nisem imela možnosti spoznati. Prav zaradi tega nimam nobenih predstav ali načrtov. V dilemi sem bila edino v puberteti, ampak bolj me je zanimalo, komu sem podobna. Na to situacijo gledam tako: A ti veš, kako je moralo biti njej hudo, ko je morala dat otroka stran, čeprav bi ga rada imela? Mislim, to je nepredstavljivo težko. Tudi sedaj še včasih razmišljam o biološki mami, da bi se vseeno nekoč odločila in raziskala svoje korenine. Z ene strani pa pomislim tudi na to, kaj če ima družino, pa nič ne vedo, potem pa kar nekdo potrka. Me pa je teta, s katero smo si zelo blizu, nagovarjala k temu. Ampak nisem še čisto prepričana. Je neodločen ja in ne. Me kdaj prime, ampak nič resnega.

V povezavi s posvojitvami imam še eno anekdoto. S cimro s faksa sva enkrat gledali slike – bile sva že dve leti cimre –, pa ona pravi: »Pa komu si ti podobna? Saj nisi nobenmu! Pa kaj so te posvojil al kaj?« Jaz pa rečem: »Ja.« Ona pa se začne smejat pa pravi, daj ne zajebavaj. No, to je bila ena taka situacija. Pa sva se potem smejali na ta račun.

TIM

Imam dve sestri. No, naj bi imel še eno sestro pa še dva brata, ampak nikoli nisem imel stika z njimi. Z eno sestro, ki je starejša od mene, sva imela stike in ona je bila prva od nas treh posvojena. Z mlajšo sestro sva pa živela

skupaj. Starejša sestra je šla v posvojitve z štiri leti in pol, jaz sem šel z tremi leti, mlajša sestra pa je bila stara okrog enega leta. Vzeli so nas iz biološke družine, ker sta oče in mati imela težave z alkoholom. Namestili so nas v rejniško družino v vas v okolici Ljubljane. Rejnica je imela še nekaj drugih otrok. Oče mi je pripovedoval, da, ko je prišel k tej rejnici, je seboj vzel avtomobilček, ki je bil razdrt, in je dajal ta avto vsem fantkom, ker, kot je rekel, ni hotel neumnega otroka. Na podlagi tega se je odločil, da bo posvojil mene, ker sem ga znal sestaviti. Starši so hoteli samo enega otroka, ker pa sem bil zaščitniški do mlajše sestrice, čeprav je bila še dojenček, so vzeli kar oba.

Drugače pa je moje življenje doma potekalo tako, da je bila mama navajena, da je bila šefica, oče pa isto. Potem pa sta oba želela svojo voljo uveljavljat doma. Enemu je sledila sestra, drugemu jaz. Kako je pa to vplivalo pa – Po navadi smo bolj poslušali očeta, mama pa je bila na določene trenutke malo histerična oz. je še zdaj. Mama hoče skozi histerijo nekaj povedat, oče pa je bolj flegmatik. Sestra se je vrgla po njemu, jaz pa sem nekje med obema.

Že od majhnega sem bil hiperaktiven. Starša sta pričakovala, da se bom uklonil njihovi volji. Potem sta se sprijaznila, da sem drugačen od njiju. Oče je imel včasih trdo roko nad mano, ampak sedaj sem mu hvaležen. Nikoli me ni udaril kar tako, ampak kadar sem delal velike neumnosti. Marsikdaj sem se spraševal, če bi jaz lahko bil oče otroku, ki sploh ni moj. Moja starša sta imela ogromno volje, ljubezni. Jaz se samo čudim, da sta preživela mojo burno puberteto. Res sem delal scene in same neumnosti. Družil sem se s temi, ki so zdaj v zaporu. Bil sem bandit, vedno za bedarije. Res ju občudujem, da sta imela takšno potrpljenje z menoj. Nikoli mi nista dala občutka, da nisem njun.

V otroštvu sem hodil na počitnice k družinskemu prijateljem na Gorenjsko, kjer je bila posvojena moja starejša sestra, ampak jaz takrat tega nisem vedel. Praktično celo otroštvo sem poletja preživljal tam. Da sem posvojen, sem zvedel v osmem razredu. Lahko rečem, da sem se neprijetno počutil, bil sem zelo razočaran.

Ta situacija je bila takšna, da smo se pri tej družini, kamor sem hodil na počitnice, nekaj pogovarjali. Očetov prijatelj je potem rekel, da sva jaz in starejša sestra brat in sestra. Meni najprej ni potegnilo. Vprašal sem se, zakaj potem ne živiva skupaj. Potem je začel razlagat to in ono in nato so prišli še moji starši in smo se usedli in so nam povedali, kako je potekala ta posvojitev, in te stvari. Mogoče bi bilo bolje, da sploh ne bi vedel, da sem posvojen. Glede na to, da sem šel v posvojitev zaradi alkoholizma, sem se kasneje sprijaznil, da je tukaj, kjer sem, prav fino.

Ko sem se pozanimal, kaj je posvojitev, zakaj itd., sem bil še pri socialni delavki. Rekla mi je, da lahko zvem za biološke starše in vprašam, kar me zanima. Ampak jaz vsega tega nisem mogel predelat in sem pustil pri miru. Rekel sem si, to zdaj so moji starši in to je to. Ne zanima me nič o pravih starših. Če me niso hoteli imet, ko sem bil majhen, tudi zdaj ne rabim vedet nič o njih. Tudi če bi zdaj prišli in rekli, mi smo tvoji starši, bi jim rekel: Prav, tam so vrata. Bili so pogovori s sestrami o tem. Oni dve sta želele zvedeti, jaz ne. Mislim, da vesta, ker sta mi že nakazovali, da se moramo o nečem pogovoriti. Jaz nočem. Sem čisto preveč čustven človek in vem, da bi me

to grizlo. Nočem. Spoštujem te starše in vzeli so me za svojega, jaz pa njih. Starši so mi bili celo pripravljeni pomagati, da najdem svoje biološke starše. Ampak jaz nočem. Zakaj? Enkrat v življenju se bom sicer pozanimal, kdo so pa od kje izvirajo, ampak takrat, ko bom vedel, da so sigurno pod rušo. Vprašanje, kaj bi bilo, če bi bil pri bioloških starših. Vprašanje je tudi, kako bi bilo, če bi jih spoznal. Bral sem knjigo od Ele Zupančič, ki je nekako začela s posvojitvami pri nas. V tej knjigi sem jaz nekako našel sebe. Jaz si nisem o pravih starših delal nobenih utvar, ampak kljub temu bi se mi najbrž življenje spremenilo in nočem tvegat. Zaključil sem s tem.

Posvojitve dandanes dobivajo neko prestižno oznako, saj se vse več bogatih ljudi odloča za posvojitev in te posvojitve so potem zelo odmevne. Vsaj v tujini. V Sloveniji pa je itak vse tabu, kar ni v skladu z neko splošno moralno. Slovenci izhajamo iz kmečkega okolja, kar pomeni, da še vedno nismo dovolj razgledani, zaradi tega ljudje tudi ne sprejemajo kakršne koli drugačnosti. Saj so bile že matere samohranilke do nedavnega prikrajšane. Samo potem je država nekaj morala narediti tudi za te otroke, ker enostavno se je zbala, da bomo šli Slovenci po gobe.

**Intervjuje je opravila Maja Klun
(2007–2008)**